

Grønn og maktglad

- men vil ikke legge kreftene i nordisk samarbeid

Tarja Cronberg har gått fra en mangslungen karriere som forsker og direktør og ekte nordist til å bli Finlands arbeidsminister. Med det har hun fått sin livs sjanse. Hun vil gjøre en forskjell - make a difference, som hun sier.

Foto: Cata Portin

Med et tenksomt uttrykk og en energisk gange kommer hun oss i møte. Fra ministerkontoret i 5. etasje på Södra Esplanaden skuer vi over den finske hovedstadens mest prangende strøk.

- Jeg håper jeg kan gjøre noe for de arbeidsløse i Finland. Nå har jeg mitt livs sjanse til å gjøre noe for dem som har det dårlig. Jeg kjenner dem fordi jeg har bodd og arbeidet som regional leder i Nord-Karelen.

Tarja Cronberg representerer De Grønne i statsminister Matti Vanhanens II regjering, fra 19. april 2007, en blågrønn flertallsregjering bestående av Centern, Samlingspartiet, Gröna förbundet og Svenska folkpartiet.

Lex Cronberg

Fire år i riksdagen, som representant fra Nord-Karelen for Gröna Förbundet, er det hun kan skilte med fra politikken. De to siste årene som partiledere. Ved valget i vår, kom hun ikke inn i Riksdagen. Det sto ikke på antall stemmer, men det kompliserte valgsystemet.

- Det ble så tydelig for folk hvor urettferdig systemet virket, og nå skal valgloven endres. Lex Cronberg, sier hun, ikke uten en viss munterhet.

Nå sitter hun på maktens tind. Hva er det som brenner?

- Vi har et veldig komplisert trygdesystem. Derfor har vi satt ned et partssammensatt utvalg for å se hvordan vi kan endre det.

Hun trekker pusten -.

- De arbeidsløse er fattige. Likevel må de ofte si nei til en jobb, fordi de da får mindre penger enn som arbeidsløs. Det må vi endre.

Det finns mange ydmykende utslag av det kompliserte regelverket, forteller hun. For eksempel er det slik at arbeidsløse blir nødt til å ta den jobben de blir tilbudt innenfor en bestemt region hvis de ikke skal miste trygden for en periode. Men noen ganger er avstanden fra bosted til arbeidssted så lang og kommunikasjonen så dårlig at en ikke rekker fram og tilbake på dagen. Det er en uholdbar situasjon for den arbeidsløse. Eller for eksempel at kunstnere, forfattere eller forskere for den del, som er arbeidsløse, ikke får lov til å holde seg oppdaterte innenfor faget. Regelverket er så komplisert og rammer ofte urettferdig.

Garantert minsteinntekt

I valgkampen argumenterte De Grønne for en basisinntekt til alle, en garantert minsteinntekt på 440 euro, for å komme til rette med det kompliserte systemet. Om det blir noe av, vet hun ikke. Regjeringen har satt ned en komité som skal se på hva en skal gjøre.

Det finnes tre muligheter hevder hun: enten å innføre en basisinntekt, endre regel-

Av:
Berit Kvam

verket eller senke skattene. Komiteen skal levere sitt forslag innen 2010, men Tarja Cronberg vil begynne å gjøre noe med det samme:

- Vi har 260.000 personer i arbeidsfør alder som står utenfor arbeidsmarkedet i Finland. Det vi kaller uførepensjonister. Vi skal undersøke hvordan de kan komme tilbake til arbeidslivet samtidig som de så å si kan legge sin pensjon på is, slik at man beholder retten til pensjon uten at denne må prøves på nytt. Vi har, for eksempel, 100.000 som lider av depresjon. Kanskje kan dette hjelpe dem til å komme i en positiv prosess. Samtidig har vi mange som står som arbeidsløse som burde fått pensjon. For dem er det uverdigg å stå i kø og pretendere at de søker jobb, når de ikke kan jobbe. Da er det bedre at de går over på pensjon. Det er dette grensesnittet mellom arbeid og pensjon jeg skal forsøke å gjøre noe med, sier hun.

Spilletts kunst

Hun vil helst bare gjøre en jobb, men politikken krever mer.

- Hvis politikk er en kombinasjon av kunnskap og spill, er kunnskap min styrke, spillet interesserer meg egentlig ikke, sier Tarja Cronberg, men innrømmer at det er viktig når hun skal hevde arbeidsministeriets og de arbeidsløses interesser. Fra 2008 slås Arbeidsministeriet sammen med Handels- og industriministeriet til et nytt Arbeids- og næringsministerium som skal ledes av de respektive ministere. Det er to ulike kulturer som kjemper om hegemoniet. På verdiplanet er det hensynet til konkurransekräften og hensynet til de svake som står mot hverandre. Når vi treffer henne er hun midt i de heteste forhandlingene om

organiseringen av det nye ministeriet. I budsjettforhandlingene fikk hun god uttelling, forteller hun fornøyd. Mangelen på arbeidskraft gjør at hun hadde gode argumenter, og det ble mer penger til tiltak for blant andre unge og handikappede.

- Vi har for eksempel 20.000 arbeidsløse handikappede som ikke får jobb. Her har vi gjort veldig lite i Finland, sier hun, og tror det skyldes holdninger hos arbeidsgiverne.

Men holdninger er vel ikke så lett å endre?

- Jeg tror det handler om å gi arbeidsgiverne økonomisk støtte til å ansette folk, fordi det viser seg at de som har hatt handikappede ansatt er mer positive enn de som ikke har hatt handikappede ansatt.

Fogh Rasmussens skyld

Historien om hvorfor hun bestemte seg for å gå inn i politikken er også talende: Tarja Cronberg var direktør for Center for Freds- og Konfliktforskning, COPRI, i København, da Anders Fogh Rasmussen ble statsminister i 2001, og ville legge ned COPRI med et pennestrøk.

- At en politiker kunne ha så mye makt at han bare kunne bestemme at ett av Nordens viktigste fredsforskningsinstitutter skulle legges ned -, reflekterte hun.

Nå gjorde han ikke det, instituttet ble omdannet til Dansk Institut for Internasjonale Studier, men for Cronberg ble dette et veiskille. Da hun samtidig ble ringt opp med spørsmål om hun ville stille til valg for De Grønne i Finland, ble svaret ja, og resultatet at hun ble valgt inn i Riksdagen i 2003. To år senere ble hun så valgt til partileder og fire år senere utnevnt til arbeidsminister.

Finsk fleksibilitet

Finland er blant de land som har flest kvinner i midlertidige stillinger. Hver fjerde unge kvinne i offentlig sektor er midlertidig tilsatt og hver tiende i privat sektor.

- Det er unge kvinner i fruktbar alder som bærer den finske fleksibiliteten, sier Tarja Cronberg.

Som ny arbeidsminister er dette en praksis hun umiddelbart har satt seg fore å forandre. En lovendring skal gjøre at arbeidsgivere, offentlige eller private, nå må begrunne særskilt hvorfor en stilling skal være midlertidig. I tillegg håper hun at hennes kollega vil sørge for en lovendring som sikrer at det ikke er kvinnens arbeidsgiver alene som må ta den økonomiske belastningen ved barselpermisjon.

Ingen dynamikk i nordisk samarbeid

Tarja Cronberg er en dame som ikke spiller opp til forventninger. Hun kan overraske, særlig når hun blir spurt om nordisk samarbeid:

- Jeg kommer ikke til å legge min kraft i det nordiske samarbeidet. Det er ingen dynamikk der, sier hun.

Jo, hun er glad i Norden, har vært gift med en svenske og senere en danske, har bodd og arbeidet i Danmark, hatt faglig samarbeid med forskere i hele Norden og selv hatt stor nytte av de fremsynte forgjengerne i Nordisk samarbeid, som la grunnen til at det har vært lett å flytte over landegrensene og jobbe i et annet nordisk land. Og hun liker å lære av, å utveksle erfaringer med kolleger og å henvise til gode eksempler i de andre nordiske landene. Men kreftene sine vil hun bruke andre steder. Hun er opptatt av EU, Russland og det globale samarbeidet.